

Sluttrapport til Extra Forebygging 2017

FÅ PAPPA MED PÅ LAGET!
Fedre i møte med barnevernet

Reform – ressurscenter for menn

Prosjektnr.: 2017/HE1-165162

Prosjektet er støttet av ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering med Extra-midler.

FORORD

I prosjektet Få pappa med på laget (2017) har Reform satt søkelys på viktigheten av aktivt farskap for menn som kommer i kontakt med barnevernet. Vårt mål har vært å styrke mennenes selvtilit og kompetanse som fedre, og å gi dem kunnskap og verktøy for bedre kommunikasjon og samarbeid med barnevernet. Dette har vi gjort gjennom å utvikle og gjennomføre et kurs for fedre med barn i barnevernet, og ved å produsere en informasjonsbrosjyre til hjelp alle fedre i samme situasjon. Gjennom kunnskapsdeling fra prosjektet har vi også hatt som mål å bevisstgjøre saksbehandlere i barnevernet om viktigheten av å involvere far.

I denne sluttrapporten til prosjektet oppsummerer vi prosjektets bakgrunn og målsetting, den praktiske gjennomføringen, resultatene fra og videreføringen av erfaringene fra prosjektet.

Reform vil takke alle involverte og støttespillere for bidrag. Særlig vil vi takke ExtraStiftelsen som finansierte prosjektet, og vår engasjerte referansegruppe. Referansegruppen bestod av Anita Storhaug fra NTNU, Rune Harald Rækken fra Foreningen 2 Foreldre og Ali Battakh fra Rhama Konfliktråd.

I tillegg vil vi rette en stor takk til fagpersonene som deltok på vårt fagseminar om temaet, og ikke minst til fedrene som gjennomførte kurset og delte av sine personlige erfaringer.

Spørsmål om prosjektet kan rettes til Reform på post@reform.no eller telefon 22 34 09 50.

Oslo, 30. mars 2018

Are Saastad /s/
daglig leder

Live Mehlum
prosjektleder

SAMMENDRAG

Bakgrunn for prosjektet og målsetting

Reform – ressurscenter for menn har i løpet av mange år hatt kontakt med fedre med barn i barnevernet. Ofte gir disse mennene uttrykk for at de er utrygge på seg selv som fedre og hva slags rolle de skal ha, og de ser gjerne på seg selv som en annenrangs forelder. Forskning bekrefter at fedre ikke prioriteres i barnevernets kontakt med familiene, og at fedrene ofte ikke inkluderes i løsningene som diskuteres.

Gjennom dette prosjektet ønsket vi derfor å styrke helsen til menn med barn som er i kontakt med barnevernet, gjennom å utvikle gode verktøy for å styrke fedrenes selvtillit og tro på kompetanse som fedre. I tillegg ønsket vi å bevisstgjøre barneverntjenesten om den helsemessige viktigheten av fars rolle, gjennom kunnskapsdelingen fra prosjektet.

Prosjektgjennomføring

Prosjektet har hatt tre hovedaktiviteter: utvikling og gjennomføringen av et kurs for fedre som har barn i kontakt med barnevernet, produksjon av en informasjonsbrosjyre for målgruppen og et åpent fagseminar om temaet.

5 fedre gjennomførte kurset. Kurset gikk over tre kvelder, og hver kurskveld varte 3 timer. Kurset ga fedrene hjelp til å styrke og trygge seg selv som omsorgspersoner. Kursdeltakerne fikk også kunnskap om praktiske strategier for bedre kommunikasjon med barnevernet, og det ga dem kunnskap om egne rettigheter. Etter gjennomført kurs ble det utviklet og trykket opp en informasjonsbrosjyre med råd og tips til fedre i kontakt med barnevernet. Brosjyren ble distribuert til alle landets barnevernskontorer.

Prosjektet ble avsluttet med et åpent, halvdags fagseminar, der vi inviterte aktuelle foredragsholdere på tematikken fedre og barnevern. På fagseminaret ble også erfaringer fra kurset formidlet.

Resultater og resultatvurdering

Prosjektet *Få pappa med på laget!* er gjennomført i tråd med målsettingene. Vi vurderer måloppnåelsen som god, basert på tilbakemeldinger fra deltakerne. I kursevalueringene heter det at kurset har betydd mye for fedrene som deltok, og at det har gitt dem verdifull kompetanse og mer selvtillit i farsrollen.

Det er produsert en informasjonsbrosjyre for menn med barn i barnevernet, som er sendt til alle landets nær 300 barnevernskontorer. Brosjyren er ment å være en ressurs for barnevernansattes arbeid med å involvere fedre. Tilbakemeldinger vi har mottatt så langt, viser at brosjyren oppleves som nyttig i dette arbeidet.

Vårt åpne fagseminar på Litteraturhuset ble godt besøkt, med rundt 35 deltakere. På seminaret ble fedres rolle i barnevernet diskutert, i tillegg til at erfaringer fra fedrekurset ble delt.

Vi fikk også en viss medieoppmerksomhet om prosjektet.

Prosjektet har ikke vært enkelt å gjennomføre. Ikke minst skyldes dette lite vilje til samarbeid fra tjenesteapparatet. Både i forbindelse med sammensetningen av prosjektets referansegruppe, når det gjaldt å rekruttere til kurset og i forbindelse med arbeidet med å sette sammen et innlederpanel på det avsluttende fagseminaret, er vår erfaring at barnevernet i liten grad har ønsket dette prosjektet velkommen. Slik sett bekrefter Få pappa med på laget! antakelsen om at tjenesteapparatet har en vei å gå for å nærme seg fedre med barn i barnevernet på en bedre måte enn i dag.

Oppsummering og videre planer

Gjennom prosjektet Få pappa med på laget! har Reform bidratt til å sette søkelys på viktigheten av farskap for menn som kommer i kontakt med barnevernet. Vi har styrket noen fedres selvtillit og tro på kompetanse som fedre, og gitt dem verktøy for bedre samarbeid med barnevernet.

Gjennom kunnskapsdeling fra prosjektet har vi vært med på å bevisstgjøre saksbehandlere i barnevernet om viktigheten av å involvere far i barnevernets arbeid med barnet.

Informasjonsbrosjyren vil kunne benyttes av både fedre og av barnevernets ansatte i lang tid etter at prosjektet er avsluttet. Vi vil fritt dele vår kursmetodikk med alle som ber oss om dette. Vi vil også se etter muligheter til å søke etter midler til en oppfølging av dette prosjektet, der kursing av barnevernsansatte i møte med fedre vil være temaet. Prosjektet har bekreftet et særlig stort behov for kursing av både ledelse for og ansatte i barnevernet, når det gjelder tjenesteapparatets møte med fedre.

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	2
Sammendrag.....	3
1. Bakgrunn for prosjektet.....	6
2. Målsetting og målgruppe	7
3. Prosjektgjennomføring.....	7
4. Resultater og resultatvurdering	11
5. Oppsummering og videre planer.....	12
Referanser	13
Vedlegg.....	13

1. BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

Reform - ressurscenter for menn og Mannstelefonen – Reform's hjelpelinje for menn – har gjennom mange år hatt kontakt med fedre som har vært tilknyttet barnevernet. Mange menn har ringt inn med usikkerhet knyttet til hva slags hjelp barnevernet gir, og hva slags informasjon de selv har krav på. Ofte gir disse mennene uttrykk for at de er utrygge på seg selv som fedre og hva slags rolle de skal ha, og de ser gjerne på seg selv som en annenrangs forelder. Noen ender opp med å trekke seg tilbake fordi de tror det er til barnas beste. Felles for de fleste av disse fedrene er imidlertid at de ønsker å være en del av barnas liv på en positiv måte.

Det er viktig at fedre involveres i barnas liv, også i møte med barnevernet. Barn som kommer i kontakt med barnevernet er en særlig sårbar gruppe, og det kan ha negative helsekonsekvenser for dem, både på kort og lang sikt, at fedrene utelukkes fra å være en positiv ressurs. Flere studier viser at fedres involvering har særlig positiv virkning for såkalte risikobarn fra familier med lav sosioøkonomisk status (Sarkadi m. fl., 2008).

I 2015 utkom en doktorgradsavhandling som bekrefter at fedre ikke prioriteres i barnevernets kontakt med familiene, og at fedrene ofte ikke inkluderes i løsningene som diskuteres (Storhaug, 2015). I tilfeller hvor far uttrykker bekymring for mors omsorgsevne, opplever flere fedre at bekymringene ikke blir tatt på alvor. Flere menn som har gjennomført kurs i regi av Reform tilkjenner usikkerhet på sin rolle i familien, og som fedre.

Mange familiepolitiske tiltak er blitt iverksatt for å styrke relasjonen mellom far og barn. Blant annet gjelder dette innføringen av fedrekvoten. «Pappapermen» har bidratt til et mer aktivt farskap og til at relasjonen far-barn har fått økt oppmerksomhet både i forskning og i den offentlige debatten. I barnevernsforskningen har det imidlertid vært lite fokus på fedrene. I følge Storhaug er det fortsatt slik at det er mor-barn relasjonen som i større grad blir tatt som den selvfølgelige, og som blir mer naturligjort enn far-barn relasjonen.

Kurs for fedre i kontakt med barnevernet

Vår erfaring fra samtaler med fedre er at mange trekker seg tilbake og overlater omsorgsrollen til mor, når barnevernet kommer i kontakt med familien. I følge Storhaug er dette en naturlig følge av at fedre opplever å ikke bli hørt i sine meninger om hva som er best for barnet, og at de blir møtt av gammeldagse holdninger om at mor er den viktigste omsorgspersonen. Barnevernet involverer far i liten grad og legger ikke til rette for fars kontakt med barnet når det er hos mor (Storhaug, 2015).

Med dette som bakgrunn ønsket Reform å bidra til å sette søkelys på viktigheten av farskap for menn som kommer i kontakt med barnevernet. Vi så det som nødvendig å styrke menns selvtillit og tro på kompetanse som fedre. Gjennom å tilby et kurs for fedre i denne situasjonen, hadde vi som mål å fokusere på selvtillit i omsorgsrollen, og å øke fedrenes bevissthet om egen betydning for barna.

De siste tiårene har farskap fått økt oppmerksomhet. Fedrekvoten har gitt menn muligheten til å gå inn i rollen som omsorgspersoner i en helt annen grad enn tidligere. Forskning viser imidlertid at når familier kommer i kontakt med barnevernet kommer ofte gammeldagse holdninger og en kjønnsessensialistisk forståelse av foreldreskap til uttrykk. For å bryte med denne forståelsen, og for å gi fedre tro på egen omsorgskompetanse, utviklet og gjennomførte Reform et kurs for fedre i kontakt med barnevernet.

2. MÅLSETTING OG MÅLGRUPPE

Prosjektet har hatt som målsetting å styrke helsen til menn med barn som er i kontakt med barnevernet, ved å utvikle gode verktøy for å styrke fedrenes rolle ovenfor barna, og i kontakt med barnevernet.

Primær målgruppe har vært fedre som har barn med ulike tiltak fra barnevernet.

Det har vært to sekundære målgrupper for prosjektet. Den første har vært barna, som vil nyte godt av fedrenes økte omsorgskompetanse og positive involvering, og den andre har vært saksbehandlere i barneverntjenesten, gjennom bevisstgjøring om den helsemessige viktigheten av fars rolle.

3. PROSJEKTGJENNOMFØRING

Prosjektorganisering

Prosjektgruppen har bestått av prosjektleder og seniorrådgiver i Reform, Live Mehlum, terapeut Steinar Kvam og rådgiver Kristine Bue.

Tidlig i prosjektet etablerte vi en referansegruppe. Referansegruppen bestod av Anita Storhaug, førsteamanuensis ved Institutt for anvendt sosialvitenskap på NTNU, Rune Harald Rækken fra Foreningen 2 Foreldre og Ali Battakh fra Rhama Konfliktråd. Vi gjorde flere forsøk på å få med en representant fra barnevernet, slik vi hadde planlagt, men vi lyktes ikke i å få noen fra tjenesten til å stille.

Referansegruppen har møttes fysisk i Oslo to ganger i løpet av prosjektperioden, og har bidratt med innspill til kursinnhold og -rekruttering, pluss i kvalitetssikring av informasjonsbrosjyren og av det avsluttende fagseminaret. Gruppen har også bistått med kunnskapsdeling fra prosjektet mot egne nettverk.

Metode og gjennomføring

Prosjektet har hatt tre hovedaktiviteter. Disse har bestått av 1) utvikling og gjennomføring av et kurs for fedre som har barn i kontakt med barnevernet, 2) produksjon av en informasjonsbrosjyre for målgruppen og 3) avholdelse av et åpent fagseminar om temaet.

Kunnskapen fra prosjektet er blitt delt gjennom utsendelse av fagbrosjyrer, i det åpne fagseminaret og i form av to medieoppslag.

Utvikling av kurset

I utviklingen av kurset inkorporerte vi elementer fra metodikken fra foreldrekurset «Bryt voldsarven». Dette er en metode utviklet av Alternativ til vold, som har som hensikt å tilby foreldre som har vokst opp med vold hjelp til å ikke gi denne arven videre til sine barn. Begge våre kursholdere er sertifisert i denne metodikken. Vår erfaring er at fedrene i målgruppen ofte har hatt et dårlig forhold til egen far, og som følge av dette undervurderer egen omsorgsevne (se også Storhaug, 2015). I tillegg ble Reforms mannsfaglige kompetanse, og relevante erfaringer fra vår øvrige kursvirksomhet og samtaler med fedre, trukket inn. Vi la også vekt på brukermedvirkning, og tok høyde for at kursopplegget kunne endres underveis, ut fra deltakernes behov og prioriteringer.

Gjennom kurset ønsket vi å styrke og trygge den enkelte far som omsorgsgiver. Vi ønsket i tillegg å gi fedrene kunnskap om og forståelse av egne rettigheter i møte med barnevernet, samt å utvikle noen praktiske strategier for kommunikasjon med tjenesteapparatet.

Hovedtemaer på kurskveldene var:

1. Pappa som omsorgsperson
2. Pappas rettigheter og plikter
3. Kommunikasjonsstrategier

I kursopplegget ble omsorg vektlagt som både **praktiske handlinger** (knytte skolisser, vaske tøy, hente i barnehagen), **omtanke** (sette opp komfyrsikring så ikke barnet brenner seg, sjekke temperaturen på badevannet ol), og tilslutt et **følelsesmessig engasjement** (tanker, tilrettelegging, respons, anerkjennelse og lignende).

Rekrutteringen til kurset

Vi hadde som målsetting å avholde et kurs med 6 til 8 deltakere. Det viste seg imidlertid utfordrende å rekruttere til dette kurset, og vi oppnådde bare å få med 5 fedre.

Årsakene til dette antas å være flere. Fedre med barn i barnevernet er for det første en gruppe uten høy grad av selvtillit, som ikke er vant til å bli lyttet til og som er vanskelig å komme i kontakt med. Vi ble også overrasket over hvor vanskelig det var å oppnå et samarbeid med barnevernet i gjennomføringen av prosjektet, blant annet når det gjaldt å rekruttere til kurset.

Rekrutteringen foregikk i form av spredning av plakater til barnevernkontorene i Oslo og Akershus (siden kurset skulle avholdes i Oslo), og via annonsering på Facebook. (Vedlegg 1). Vi gjorde kurset kjent for våre frivillige, som ga aktuelle innringere til Mannstelefonen denne informasjonen. I tillegg gjorde vi kurset kjent gjennom et radiointervju i NRK Østlandssendingen.

Selv om vi ikke nådde målsettingen på 6 til 8 kursdeltakere, ble 5 deltakere vurdert som tilstrekkelig til å kunne gjennomføre en fullverdig kurs.

Gjennomføringen av kurset

Kurset gikk over 3 kurskvelder à 3 timer, og ble ledet av en kvinnelig og en mannlig terapeut, som begge er ansatt i Reform. Kurset ble gjennomført i april 2017.

Tilbakemeldingene fra deltakerne viste at nettopp en kombinasjon av kunnskap og praktiske oppgaver knyttet til hvordan de kunne yte omsorg ble viktig og lærerikt for fedrene. Øvelser som satte fokus på de ulike dimensjonene av omsorg var noe av det fedrene opplevde som mest nyttig.

En av deltakerne uttrykte dette slik:

«(...) kurset har fått meg til å forstå at omsorg er mer enn bare praktisk struktur, men at å se barnet krever et følelsesmessig engasjement»

Et annet utsagn bekreftet det samme:

«(...) det var fint å lære at omsorg har flere dimensjoner og at både praktiske gjøremål, omtanke og følelser må være til stede – jeg har fått noe å tenke på»

Behovet for informasjon om rettigheter og plikter ble mindre vektlagt av deltakerne på kurset enn vi trodde på forhånd. Fedrene var mest opptatt av å lære om relasjonen til barnet. De var klare på at de kunne skaffe seg kunnskap om rettigheter og plikter andre steder. Flere opplyste også at de hadde egen advokat som ivaretok dette området. Vi valgte derfor å lytte til deltakernes behov og ønsker, og brukte mer tid på temaer knyttet til omsorgen for og relasjonen til barnet.

Også når det gjaldt temaet kommunikasjonsstrategier, opplevde vi noe av det samme. Alle de fem fedrene var mest opptatt av å lære hva som er god og dårlig kommunikasjon med barnet sitt. Fedrene var svært opptatt av å opprettholde eller gjenvinne en aktiv rolle i barnets liv, og av viktigheten av å kommunisere godt for å få dette til. Forholdet til barnevernet ble mindre vektlagt. Her var tilbakemeldingen at de fleste hadde gitt denne kommunikasjonen opp, fordi de hadde opplevd å bli møtt med mistenksomhet, eller med mer eller mindre klart uttrykte holdninger om at de som fedre var ansett sekundære i forhold til mor.

Informasjonsbrosjyre

I planen for prosjektet var det et mål å benytte erfaringene fra kurset til å utvikle og trykke opp en faktabrosjyre for menn med barn i barnevernet.

I løpet av prosjektet endret vi innretningen på publikasjonen fra en «faktabrosjyre» til en «informasjonsbrosjyre». Dette gjorde vi fordi kurserfaringen viste at fedrenes behov for fakta (knyttet til rettighetsinformasjon, saksgang osv) var underordnet behovet for informasjon og veiledning i eget forhold til barna. Dette gjaldt, som nevnt, også hva som fungerer for å oppnå bedre kommunikasjon med barnevernet.

Brosjyren er tett basert på erfaringene fra kurset, og inkluderer helserelatert informasjon om viktigheten av fars involvering for barns utvikling. Brosjyren gir lettfattelig informasjon om betydningen av en aktivt tilstedeværende far, også i vanskelige situasjoner i familien. Det gis gode råd og tips om hvordan det er klokt å opptre i møte med barnevernet. Brosjyren inkluderer selvsagt også grunnleggende rettighetsinformasjon. (Vedlegg 2)

Kursdeltakerne ble invitert til å gi innspill i utviklingen av brosjyren. Innholdet i brosjyren ble også kvalitetssikret av deltakerne i referansegruppen, og av våre frivillige med kunnskap om gruppen. Den ferdige brosjyren ble gjort fritt tilgjengelig på våre nettsider, og ble distribuert i trykket utgave til alle landets nær 300 barnevernkontor.

Åpent fagseminar

Prosjektet ble avsluttet med et fagseminar. Dette ble avholdt som et åpent og gratis halvdagsarrangement på dagtid på Litteraturhuset i Oslo, mandag 18. september 2017. Til seminaret inviterte vi aktuelle foredragsholdere på tematikken fedre og barnevern, og delte våre egne erfaringer fra kurset. Om lag 35 personer deltok på møtet.

Anita S. Storhaug formidlet kunnskap fra sin doktoravhandling om barnevernets forståelse av farskap, Rune Harald Rækken fra Foreningen 2 Foreldre fortalte om deres medlemmers erfaringer med barnevernet og Liban Alas fortalte om barnevernets arbeid med fedre.

Det var meget utfordrende å få barnevernet til å stille opp med en innleder på seminaret. Vi var i kontakt med en rekke barnevernkontorer med oppfordring om å finne en innleder, som kunne gi oss innsikt i tjenestens praksis i møte med fedre, eventuelt også reflektere rundt dette. Ingen av kontorene vi var i kontakt med svarte positivt på vår henvendelse. Vi er glade for at vi fikk med Liban Alas, som selv er barnevernsansatt i bydel Alna i Oslo. Alas stilte imidlertid som privatperson, og han fikk ikke fullmakt til å snakke i egenskap av representant fra sitt kontor.

Det er grunn til å tro at en årsak til vanskelighetene med å få barnevernet til å delta på seminaret, er at det å opptre i et åpent møte ville kunne eksponere barnevernets representanter for ubehag i møte med sinte fedre blant publikum. Fraværet av deltakelse fra barnevernet kan også skyldes uvilje til å gå inn i problemstillingen som sådan.

Seminaret henvendte seg til fedre så vel som fagfolk. Vi annonserte seminaret bredt og det ble sendt invitasjoner til alle landets barnevernkontor.

Blant de oppmøtte var det både ansatte ved enkelte barnevernkontorer, fedre med selvopplevde erfaringer og organisasjonsrepresentanter for Mannsforum, som relativt høylytt ga uttrykk for frustrasjon etter egne eller medlemmers erfaringer i møtet mellom fedre og barnevernet. Slik sett viste debatten noe av det store engasjementet som finnes rundt dette temaet, ikke minst fra menn som føler seg overkjørt av tjenesteapparatet.

Endringer i prosjektplan

I den opprinnelige prosjektplanen var rådgiver Daniel Paul Getz oppført som prosjektleder. Getz skulle imidlertid gå ut i foreldrepermisjon i første del av prosjektperioden, og vi fant det derfor hensiktsmessig å tildele Live Mehlum prosjektlederrollen. Mehlum er sosiolog og seniorrådgiver i Reform. Hun har spesialkompetanse på maskulinitet, kjønn og nære relasjoner, og lang erfaring med formidling, undervisning og kursledelse.

4. RESULTATER OG RESULTATVURDERING

I tråd med målsettingene for prosjektet har Reform utviklet og gjennomført et kurs for fedre som har barn i kontakt med barnevernet, produsert en informasjonsbrosjyre for menn med barn i barnevernet og delt kunnskap fra prosjektet gjennom avholdelse av et åpent fagseminar om temaet.

I løpet av prosjektet har vi gjennomført kurs for 5 fedre med barn i barnevernet. Basert på deltakernes kursevaluering kan vi si at vi har lyktes med å styrke fedrenes kompetanse og selvtillit som omsorgsgivere. Fedrene har fått økt bevissthet om egen betydning for barna, og konkrete tips og strategier for hva de kan bidra med i samværet. Styrking av fedrenes omsorgskompetanse antas i tillegg å ha positiv innvirkning på barna.

Prosjektet har utviklet en kursmetodikk som vil kunne benyttes til å styrke og trygge den enkelte far i sin rolle som omsorgsgiver, og derved også bedre både fedrenes og barnas helseforutsetninger. Metodikken vil fritt bli delt med alle som er interesserte.

Vi har lyktes med å produsere en informasjonsbrosjyre for menn med barn i barnevernet. Her gis lettfattelig informasjon om betydningen av en aktivt tilstedeværende far, også i vanskelige situasjoner i familien. Det gis rettighetsinformasjon og gode råd om hvordan det er klokt å opptre i møte med barnevernet. Brosjyren er sendt til alle landets nær 300 barnevernkontorer, og den er gjort fritt tilgjengelig på våre nettsider. Brosjyren oppfylder et viktig delmål i å gjøre saksbehandlere i barnevernet oppmerksomme på viktigheten av å involvere far i barnevernets arbeid med barn.

Gjennom avholdelsen av et åpent fagseminar om temaet har Reform delt kunnskap fra prosjektet til fagfolk, interesseorganisasjoner og barnevernsansatte. Vi har i tillegg bidratt til å sette temaet på dagsorden gjennom et radiointervju om prosjektet i NRK Østlandssendingen 4. april 2017, og i form av et leserinnlegg i Gjengangeren 25. mai 2017 (som replikk til en artikkel om aktive fedre av avisens redaktør) (Vedlegg 3)

Det viste seg vanskeligere enn antatt å rekruttere fedre som kursdeltakere. Årsaken antas å være sammensatt. Fedre med barn i barnevernet er en sårbar gruppe, der mange er mistenksomme, og ikke har stor tillit til tjenesteapparatet. Det har også vært vanskelig å få kontakt med gruppen via barnevernet.

Både i forbindelse med sammensetningen av prosjektets referansegruppe, når det gjaldt å rekruttere til kurset og i forbindelse med å sette sammen et innlederpanel på det avsluttende fagseminaret er vår erfaring med barnevernet lite vilje til samarbeid om dette prosjektet. Slik sett mener vi Få pappa med på laget! bekrefter antakelsen om at tjenesteapparatet har en vei å gå for å nærme seg fedre med barn i barnevernet på en bedre måte.

At vi tross dette oppnådde å få 5 fedre på kurs, oppsummere vi derfor som vellykket. De fleste av disse ble rekruttert via Facebook-annonsering. En av fedrene tok kontakt etter et medieoppslag (NRK Østlandssendingen). Vi er også fornøyd med å ha klart å gjennomføre et fagseminar med et godt oppmøte (35 personer).

Vi mener vi gjennom dette prosjektet har framskaffet nyttig kunnskap om hva fedre som har barn som er i kontakt med barnevernet trenger. Den viktigste erfaringen er at menn har behov for en arena der de kan snakke om farsrollen sammen med andre fedre. Flere av deltakerne fortalte at det var av stor verdi å høre andre fedres opplevelser av farskap, samt å få sette ord på det de «hadde tenkt» sammen med andre fedre i samme situasjon. Reforms erfaringer fra blant annet samlivskurs for menn bekrefter for øvrig det samme: Det er viktig for menn å komme sammen og dele erfaringer (Bue, 2017). Dette er også i tråd med funnene fra Reforms tidligere Extra-finansierte fokusgruppeintervjuer med menn om sykdom og helse (Å være mann og håndtere sykdom – en utfordring, 2016).

5. OPPSUMMERING OG VIDERE PLANER

Gjennom prosjektet Få pappa med på laget! har Reform bidratt til å sette søkelys på viktigheten av farskap for menn som kommer i kontakt med barnevernet. Vi har styrket noen fedres selvtillit og tro på kompetanse som fedre, og vi har gitt dem verktøy for bedre samarbeid med barnevernet.

Gjennom kunnskapsdeling fra prosjektet har vi vært med på å bevisstgjøre saksbehandlere i barnevernet om viktigheten av å involvere far i barnevernets arbeid med barnet.

Informasjonsbrosjyren vil kunne benyttes av fedre og barnevernkontor i lang tid etter at prosjektet er avsluttet. Dette bidrar til å sette far på barnevernets agenda, og det åpner for bedre saksbehandling hos barnevernet.

Vi vil fritt dele vår kursmetodikk med alle som ber oss om dette. Vi vil også se etter muligheter til å søke etter midler til en oppfølging av dette prosjektet. Prosjektet har bekreftet et særlig stort behov for kursing av både ledelse for og ansatte i barnevernet, når det gjelder tjenesteapparatets møte med fedre.

REFERANSER

Bue, Kristine (red). (2017) *Samlivet tilhører også menn*. Fagartikkel.

Hareide, Berger J. (red.) Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Menn og fedre. *Familievernets skriftserie nr. 2/09*.

Holter, Øystein Gullvåg, Egeland, Cathrine & Svare, Helge. (2008). *Likestilling og livskvalitet 2007*. AFI-rapport 1/2008.

Sarkadi, A., Kristiansson, R., Oberklaid, F. & Bremberg, S. (2008). "Fathers' involvement and children's developmental outcomes: A systematic review of longitudinal studies". *Acta Paediatrica* 97:2. 153-158.

Storhaug, A. S. (2015). Barnevernets forståelse av farskap. Doktoravhandling ved Norges Teknisk Naturvitenskapelige universitet, NTNU. ISBN 978-82-471-4812-9.

Saastad, Are (red). (2016). *Å være mann og håndtere sykdom – en utfordring*. Erfaringsrapport.

VEDLEGG

- Vedlegg 1 Plakat for bekjentgjøring av kurset Pappa er viktig, februar 2017
- Vedlegg 2 Informasjonsbrosjyre for fedre med barn i barnevernet, september 2017
- Vedlegg 3 Leserinnlegg «Pappa er viktig», Gjengangeren, 25. mai 2017

Pappa er viktig!

Et kurs for fedre med barn i barnevernet med fokus på omsorgskompetanse og kommunikasjonsverktøy

Reform – ressursenter for menn tilbyr et kurs rettet mot fedre som er i kontakt med barnevernet.

De tre kurskveldene vil inneholde temaer som:

- Pappa som omsorgsperson
- Rettigheter og plikter
- Kommunikasjonsstrategier

Vi vil tilpasse temaene etter gruppas behov og ønsker

Oppstart er onsdag 19. april fra kl. 17 – 20, med påfølgende kurskvelder 24. og 26. april på samme tidspunkt.

Kurset ledes av en mannlig og en kvinnelig terapeut, og finner sted i våre lokaler sentralt i Oslo.

Lav egenandel

Les mer på www.reform.no eller ta kontakt med prosjektleder Live Mehlum på telefon **465 06 832** eller epost live@reform.no

reform
RESSURSENTER FOR MENN

INFORMASJONSBROSJYRE

FOR FEDRE MED BARN I BARNE- VERNEN

reform
RESSURSENTER FOR MENN

Forskning viser at positivt engasjement fra en farsfigur er viktig og kan føre til bedre skoleprestasjoner og helse for barnet.

Yogman M. & Garfield C.F. 2016.

Pappa er viktig!

Et godt forhold til far i oppveksten kan bære frukter langt inn i voksen alder. I familier der en annen enn far har hovedansvaret for barna, vet vi at det er viktig for barnas helse at også far er engasjert og involvert. Det kan også redusere atferdsproblemer.

Du som er far til et barn som er i kontakt med barnevernet kan sies å ha en ekstra utfordrende situasjon. Mange menn i familier med vansker kan oppleve å få hovedansvaret for barna og overta mange av oppgavene som tradisjonelt har vært knyttet til morsrollen.

At du involverer deg som far kan være avgjørende for barnas oppvekst og voksenliv. Å styrke egen tro på at du er viktig er med andre ord det beste du kan gjøre for deg og barna dine.

Møte med barnevernet

Alle kan komme i en vanskelig livssituasjon. Noen trenger også hjelp og støtte til å ivareta egne barns omsorgsbehov.

Å være far med barn i kontakt med barnevernet kan være krevende. I en slik situasjon er det viktig at du har et like stort engasjement for barnet ditt som mor eller medfar har. Vis interesse for å samarbeide med barnevernet til barnets beste, og vis at du bryr deg om barnet ditt.

Gode råd

Her er noen tips det kan være verdt å følge når du er i kontakt med barnevernet.

-
- Fortell at du ønsker samarbeid
 - Vis engasjement
 - Vær tydelig på dine ønsker
 - Be om en plan
 - Ta vare på alle brev, innkallinger og rapporter
 - Send skriftlige forespørsler
 - Hold alle avtaler
-

«Jeg ønsket virkelig å få lov å være der for mine barn da ekskona mi ble syk, men jeg fikk ikke lov». Far (34), Oslo

DU HAR...

- Rett til å få veiledning jf. Forvaltningsloven (fvl.) Paragraf 11
- Rett til innsyn i alle dokumenter
- Rett til å redegjøre for ditt syn
- Rett til å la deg bistå av fullmektig
- Mulighet til å la deg bistå av advokat
- Rett til å klage på vedtaket

Viktige rettigheter

FORELDREANSVAR

Ektefeller har felles foreldreansvar for felles barn, også etter samlivsbrudd. Tilsvarende gjelder for samboere med barn født etter 1. januar 2006.

Dersom foreldrene ikke har bodd sammen, tildeles mor som oftest foreldreansvaret alene. Foreldreansvar betyr å ta del i bestemmelser av personlige forhold for barnet, som vergemål, valg av type skole og valg av trossamfunn, samt være med og bestemme når det gjelder flytting utenlands med barnet.

PARTSRETTIGHET

Foreldre som har den daglige omsorgen og foreldreansvaret for barnet vil alltid være en part

i en sak etter barnevernloven. Foreldre som ikke bor sammen med barnet, men som har del i foreldreansvaret vil også ha partsrettigheter i de fleste saker.

Foreldre uten foreldreansvar er ikke å regne som part annet enn der det dreier seg om samvær. I en sak om omsorgsovertakelse og samvær etter barnevernloven, vil en mor eller far uten foreldreansvar altså ikke være part i omsorgsovertakelsen. De vil likevel være part når det gjelder samvær, og en eventuell fastsettelse av underholdningsbidrag.

Kilde: www.f2f.no/ordliste

Anbefalte kurs

- **Trygghetssirkelen – COS**

En metode for å lære foreldre å bedre forstå barnets behov. Med denne metodikken kan du gi barnet den tryggheten og støtten det trenger.

å styrke omsorgen og oppveksten for barn og unge. Den retter seg mot omsorgsgivere og skal styrke deres omsorgskompetanse.

Kilde: bufdir.no

- **Fortsatt foreldre**

Det overordnede formålet med kurset er at barna skal få oppleve at foreldrene klarer å samarbeide og kommunisere etter et brudd, slik at barnas hverdag blir mest mulig forutsigbar og trygg.

OPPDATERT OVERSIKT OVER KURSTILBUD DER DU BOR:

<https://www.bufdir.no/Familie/Kurs/>

<http://www.bymisjon.no/Virksomheter/oppvekstogmangfold/Foreldreveiledning/>

- **International Child Development Program – ICDP**

ICDP er et enkelt, helsefremmende og forebyggende program som har som mål

http://www.vfb.no/no/kurs_og_aktiviteter/

<https://famlab.no/>

Nettsider

BUFDIR.NO

Her finnes oversikt over barnevernskontorene i Norge samt informasjon om barnevernstiltak, faglige retningslinjer, veiledere, rutiner, lover og regler.

REGJERINGEN.NO/BLD

Her finnes en temaside om barnevern.

FYLKESMANNEN.NO

Fylkesmannen er en klageinstans for enkeltvedtak som barneverntjenesten fatter etter barnevernloven. Her finnes blant annet klageskjemaer.

LOVDATA.NO

Her finnes informasjon om lover, sentrale og lokale forskrifter og diverse rettsavgjørelser.

BARNEVERNSBARNA.NO

Landsforeningen for barnevernsbarn. Organisasjon for de som har eller har hatt tiltak fra barneverntjenesten.

FORANDRINGSFABRIKKEN.NO

Stiftelse som presenterer kunnskap og erfaringer fra barn og unges møte med hjelpesystemene i Norge.

F2F.NO

Foreningen 2 foreldre er en foreldre-barn organisasjon som arbeider for å skape trygge familieforhold for barn med to hjem.

FOSTERHJEMSFORENINGEN.NO

Kunnskap, informasjon og kurs om fosterhjem.

REFORM.NO

Reform driver Mannstelefonen, en krise- og rådgivningstelefon for menn. Ring 22 34 09 50 mandag til fredag fra kl 17.00 til 20.00.

Denne brosjyren er utgitt av Reform – ressurscenter for menn, med støtte fra ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering.

reform
RESSURSSENTER FOR MENN

Pappa er svært viktig

IKKE INKLUDERT: I tilfeller hvor far uttrykker bekymring for mors omsorgsevne, opplever fedre at bekymringen ikke tas alvorlig, skriver innsenderen. FOTO: COLOURBOX

Av Live Mehlum, seniorrådgiver ved Reform ressurscenter for menn
Publisert: 25. mai 2017, kl. 17:36

I Gjengangeren 20. mai skrev redaktør Audun Bårdseth innsiktsfullt om et vanskelig tema som Reform er svært opptatt av, nemlig kampen for å være en aktiv far i barnas liv.

Bårdseth lar en far fortelle sin historie om et samlivsbrudd som etter 15 år og tre rettsrunder resulterte i at han ikke lenger har omsorg for sine barn. I denne tiden har han opplevd barnevernet som en motstander.

Reform – ressurscenter for menn og Mannstelefonen har over mange år hatt kontakt med fedre i lignende situasjoner. Ofte gir disse mennene uttrykk for at de er utrygge på seg selv som fedre og hva slags rolle de skal ha, og de ser gjerne på seg selv som en annenrangs forelder. Noen ender opp med å trekke seg tilbake fordi de tror det er til barnas beste. Felles for de fleste av disse fedrene er imidlertid at de ønsker å være en del av barnas liv på en positiv måte.

I 2015 utkom det en doktorgradsavhandling som bekrefter at fedre ikke prioriteres i barnevernets kontakt med familiene, og at fedrene ofte ikke inkluderes i løsningene som diskuteres (Storhaug, 2015).

I tilfeller hvor far uttrykker bekymring for mors omsorgsevne, opplever flere fedre at bekymringene ikke blir tatt på alvor. Flere menn som har gjennomført kurs ved Reform tilkjenner, i likhet med innringerne til Reform og Mannstelefonen, usikkerhet på sin rolle i familien og som fedre.

«Det er viktig at fedre involveres i barnas liv, også i møte med barnevernet. Barn som kommer i kontakt med barnevernet er en særlig sårbar gruppe.

Det er viktig at fedre involveres i barnas liv, også i møte med barnevernet. Barn som kommer i kontakt med barnevernet er en særlig sårbar gruppe, og det kan ha negative helsekonsekvenser for dem på både kort og lang sikt at fedrene utelukkes fra å være en positiv ressurs.

Flere studier viser at fedres involvering har særlig positiv virkning for såkalte risikobarn fra familier med lav sosioøkonomisk status.

Mange familiepolitiske tiltak er blitt iverksatt for å styrke relasjonen mellom far og barn – blant annet innføringen av fedrekvoten. Denne har bidratt til et mer aktivt farskap og til at relasjonen far-barn har fått økt oppmerksomhet både i forskning og i den offentlige debatten.

I barnevernsforskningen har det imidlertid vært lite fokus på fedrene. Ifølge Storhaug blir mor-barn relasjonen mer selvfølgelig og naturligjort enn far-barn relasjonen.

Vår erfaring fra samtaler med fedre er at mange trekker seg tilbake og overlater omsorgsrollen til mor når barnevernet kommer i kontakt med familien. Ifølge Storhaug er dette en naturlig følge av at fedre opplever å ikke bli hørt i sine meninger om hva som er best for barnet, og at de blir møtt av gammeldagse holdninger om at mor er den viktigste omsorgspersonen.

Barnevernet involverer far i liten grad og legger ikke til rette for fars kontakt med barnet når det er hos mor.

Reform ønsker å bidra til å sette søkelys på viktigheten av farskap for menn som kommer i kontakt med barnevernet. Vi ser det som nødvendig å styrke menns selvtillit og tro på kompetanse som fedre. Gjennom å tilby et kurs for disse fedrene vil vi nettopp sette søkelys på selvtillit på omsorgsrollen, samt øke deres bevissthet om egen betydning for barna.

Barnevernet bør bruke ressurser på en kulturendring internt der far og mor blir tenkt på og behandlet likestilt som omsorgsgivere, samt at en kjønnsessensialistisk forståelse av foreldreskap blir motsagt og motarbeidet.

De siste tiårenes økte oppmerksomhet på farskap og viktigheten av en deltakende og nærværende pappa må speiles innad i etaten, men også i barnevernsforskningen, som til i dag har lite fokus på fedrene. Ifølge Storhaug er det tilfelle både i norsk og internasjonal forskning.

Live Mehlum, seniorrådgiver ved Reform ressursenter for menn

Nettadresse: <https://www.gjengangeren.no/meninger/barnevern/horten/pappa-er-svart-viktig/o/5-60-149194>